

BIJLAGE 2 Verantwoording groepsrisico

BIJLAGE: ADVIES EXTERNE VEILIGHEID

Aanleiding

Externe veiligheid gaat over de beheersing van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Deze activiteiten kunnen bestaan uit het opslaan, verwerken of transporteren van gevaarlijke stoffen en kunnen een risico veroorzaken voor de leefomgeving. Vanwege de aanwezige risicobronnen is externe veiligheid relevant voor dit bestemmingsplan.

Beleid en regelgeving

De vertaling van de veiligheid naar de ruimtelijke inrichting rond transportassen wordt beschreven in de nota 'Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' (RNVGS, 1996). Hierin is aangegeven aan welke risiconormen moet worden voldaan bij transport van gevaarlijke stoffen over wegen, vaarwegen en spoor. Verdere verankering vindt plaats in de circulaire 'Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' (hierna: circulaire RNVGS). Deze circulaire is voor het laatst op 1 januari 2010 gewijzigd.

Er bestaat nog geen wettelijke borging voor de normering van externe veiligheidsrisico's als gevolg van het vervoer van gevaarlijke stoffen. Momenteel wordt gewerkt aan de totstandkoming van afspraken over de beheersing van risico's van het vervoer over het spoor, water en de weg. Dit gebeurt in het zogenaamde Basisnet. Hierin wordt ondermeer bepaald op welke wijze de ruimtelijke planvorming langs transportassen kan plaatsvinden. Wettelijke verankering van veiligheidsnormen voor het vervoer over de weg zal naar verwachting in 2012 plaatsvinden in het Besluit transportroutes externe veiligheid. Het ontwerp van dit besluit is inmiddels gepubliceerd.

De normering van het vervoer van aardgas en aardolieproducten door buisleidingen is geregeld in het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Dit besluit is op 1 januari 2011 in werking getreden.

Op 29 oktober 2012 is de Structuurvisie buisleidingen 2012 – 2035 vastgesteld. De Structuurvisie Buisleidingen is een visie van het Rijk waarmee het Rijk voor de komende 20 tot 30 jaar. Op de bij de visie behorende visiekaart is een leidingenstraat weergegeven net buiten de oostelijke gemeentegrens. Desondanks heeft de leidingenstraat gevolgen voor de externe veiligheid op het grondgebied van Uden. Het tracé van de leidingenstraat zal worden opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Voor de aanleg van de afzonderlijke leidingen is een Wabo-vergunningen nodig.

Voor de normstelling van risicovolle bedrijven moet worden aangesloten bij het Besluit externe veiligheid voor inrichtingen (Bevi). Het toetsingskader is meer gedetailleerd uitgewerkt in de Regeling externe veiligheid voor inrichtingen (Revi). De zwaardere risicovolle bedrijven vallen onder de werkingssfeer van het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO). De opslag van vuurwerk en munitie vallen niet onder de werkingssfeer van het Bevi. Hiervoor gelden veiligheidsafstanden respectievelijk op basis van het Vuurwerkbesluit en het Barro.

Gemeentelijke Beleidsvisie Externe Veiligheid

In mei 2011 is de gemeentelijke Beleidsvisie Externe Veiligheid vastgesteld. In de beleidsvisie is de gemeentelijke visie op de beheersing van externe veiligheidsrisico's opgenomen. Het uitgangspunt is om tenminste te voldoen aan de wettelijke normen voor externe veiligheid en risicovolle activiteiten zoveel mogelijk te scheiden van de woon-, leef- en (zo mogelijk) werkomgeving.

De gemeente heeft een hogere ambitie geformuleerd dan de basisveiligheid die in de wet- en regelgeving is opgenomen. De gemeente streeft ernaar om binnen de 100% letaliteitscontouren van risicovolle inrichtingen en buisleidingen en binnen een zone van 30 meter vanaf de rand van risicovolle transportassen geen objecten voor verminderd zelfredzame personen toe te staan. In de beleidsvisie is aangegeven wat wordt beschouwd als een object voor minder zelfredzame personen. Het betreft met name basisscholen, zorginstellingen, bejaardenhuizen, kinderdagopvang, aanleuningswoningen, cellencomplexen en sociale werkvoorzieningen.

In de Beleidsvisie Externe Veiligheid is onderscheid gemaakt in vier gebiedstypen: woongebieden (inclusief voorzieningen), Bevi-bedrijventerreinen, niet Bevi-bedrijventerreinen en het landelijk gebied. Voor alle gebiedstypen geldt dat een overschrijding van de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico niet acceptabel is. Voor het landelijk gebied geldt dat geen nieuwe Bevi-inrichtingen mogelijk worden gemaakt, met uitzondering van propaantanks. Voor alle gebiedstypen geldt dat het vervoer van gevaarlijke stoffen een gegeven is. Langs de A50 heeft de gemeente een plasbrand-zone van 30 meter ingesteld, waarbinnen geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten worden toegestaan.

Risicomaten

Voor het aspect externe veiligheid worden 2 risicomaten onderscheiden: het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Het plaatsgebonden risico (PR) wordt uitgedrukt in de kans op overlijden van een denkbeeldig aanwezige persoon op een bepaalde plaats als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het plaatsgebonden risico is vastgelegd in een grenswaarde of een richtwaarde. Deze normen zijn vastgesteld op een kans van 10^{-6} (kans van 1 op de 1 miljoen) per jaar dat een denkbeeldig persoon overlijdt.

Het groepsrisico (GR) wordt uitgedrukt in de kans op overlijden ineens van een groep personen als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico wordt gepresenteerd in een curve waarbij de omvang van de groep dodelijke slachtoffers wordt uitgezet tegen de kans dat die groep komt te overlijden. De normstelling voor het groepsrisico heeft een status van oriëntatiewaarde. Daarbij wordt ingezoomd op het gebied waarbinnen nog 1% van de aanwezige personen kan komen te overlijden. Dit wordt ook wel het invloedsgebied van het groepsrisico genoemd. Op grond van het Bevb en het Bevi moet bij de vaststelling van een bestemmingsplan, op grond waarvan de aanleg, bouw of vestiging van een kwetsbaar of een (beperkt) kwetsbaar object wordt toegelaten, het GR in het invloedsgebied van de buisleiding of de risicovolle inrichting worden verantwoord. Weliswaar is sprake van een conserverend bestemmingsplan en worden er geen nieuwe kwetsbare objecten toegestaan, toch wordt in de jurisprudentie het vaststellen van een conserverend bestemmingsplan uitgelegd als een nieuwe ontwikkeling in de zin van het Bevi.

In de wet- en regelgeving wordt onderscheid gemaakt in kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. Van elk object in de nabijheid van een risicovolle activiteit kan het PR in de vorm van een contour worden berekend. Voor kwetsbare objecten geldt het PR als een grenswaarde. Hieraan moet worden voldaan. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt het PR als een richtwaarde. Van deze richtwaarde kan gemotiveerd worden afgeweken.

Voor munitieopslag gelden afwijkende risicomaten. Deze worden beschreven in het Barro en uitgewerkt in de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro). Hierin worden drie veiligheidszones aangeduid: A-, B- en C-veiligheidszone:

- de A-zone ligt direct om het complex: Binnen deze zone zijn geen (beperkt-) kwetsbare objecten zoals bedoeld in het Bevi, geen openbare wegen, spoorwegen of druk bevaaren waterwegen, geen parkeerterreinen, geen recreatie en beperkt agrarisch grondgebruik toegestaan;
- de B-zone (circa 1,5 maal de A-zone): Binnen deze zone zijn geen kwetsbare objecten zoals bedoeld in het Bevi toegestaan, wel wegen met beperkt verkeer en extensieve dagrecreatie;
- de C-zone (circa 2 maal de B-zone): Binnen deze zone zijn geen gebouwen met vlies-of gordijngewelconstructies en gebouwen met grote glasoppervlakken toegestaan.

Voor vliegbewegingen ontbreken normen voor toetsing van externe veiligheidsaspecten. Het externe veiligheidsbeleid is alleen voor de luchthaven Schiphol uitgewerkt in wet- en regelgeving. Voor militaire vliegvelden treedt op termijn binnen afzienbare tijd het Besluit militaire luchthavens in werking. Dit besluit treedt echter pas in werking nadat er een luchthavenbesluit voor de vliegbasis Volkel is vastgesteld. Bij de militaire velden is ten aanzien van het opnemen van externe veiligheidsbeleid een "kan bepaling" opgenomen. Dit betekent dat in het bestemmingsplan ruimte moet worden vrijgehouden voor waar niet gebouwd mag worden en t.b.v. toegankelijkheid van hulpdiensten. De contouren (PR) worden pas in het bestemmingsplan opgenomen, indien deze definitief geregeld worden in wetgeving en luchthavenbesluit. Aanbevolen wordt om bij het opstellen of actualiseren van een bestemmingsplan hierop te anticiperen.

Beoogde wijziging

Het bestemmingsplan is conserverend van aard. Het plan wordt mede herzien op grond van de Structuurvisie ruimtelijke ordening Noord-Brabant en de Verordening Ruimte. In dit plan zijn de beleidsmatige en feitelijke ontwikkelingen verwerkt. Eventuele nieuwe ontwikkelingen zijn slechts mogelijk na toepassing van de wijzigingsbevoegdheid. Dit betekent dat er geen significante wijziging van het aantal personen en de kwetsbaarheid van objecten optreedt.

Daarom wordt bij de beoordeling van de risico's uitsluitend gekeken naar de omvang van de risico's in de toekomstige situatie, die overeenkomen met de omvang van de huidige risico's.

Risicobronnen in het plangebied

Risicovolle inrichtingen

In of nabij het plangebied liggen diverse risicovolle inrichtingen. Het betreft de volgende bedrijven:

Risicobron	PR 10 ⁻⁶ in meter	Invloedsgebied in meter
Propaantanks > 13 m ³ (diverse adressen)	30	191 / 267
PEKA Kroef, Beukenlaan 61	Niet aanwezig	Wel aanwezig maar niet over het plangebied
Vliegbasis Volkel (munitieopslag en vliegbewegingen)	Niet aanwezig	Niet aanwezig, wel veiligheidszones
LPG-tankstations Shell Zelftankstation Vluchtoord - Industrielaan 31; Smits VOF- Antoniusstraat 48; Servicestation Odiliapeel BV – Oudedijk 6.	Maximaal 45 meter	150

De propaantanks, LPG-tankstations en PEKA-Kroef vallen onder de werkingssfeer van het Bevi. De explosiecircels rondom munitieopslagplaatsen (A, B en C-zone) treden gedeeltelijk buiten de grens van de vliegbasis en over het plangebied. De zones zijn op de verbeelding weergegeven.

Buisleidingen

Alleen buisleidingen met een hoge druk (meer dan 16 bar) en grote diameter waardoor vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt, vallen onder het Bevb. Door of langs het plangebied lopen de volgende voor externe veiligheid relevante buisleidingen:

Risicobron	Maximale omvang PR 10 ⁻⁶ contour in meter	Maximaal invloedsgebied in meter
Defensiepijpleiding Sint Anthonis – Vliegbasis	Niet aanwezig	23
Aardgastransportleiding Veghel/Boekel-Uden-Landerd	Niet aanwezig	65
Aardgastransportleiding St-Anthonis-Landerd	150 meter	560

Transport over weg

In het plangebied vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats van en naar de risicovolle bedrijven of buurgemeenten. In de praktijk blijkt alleen bulkvervoer van gevaarlijke stoffen bij te dragen aan de externe veiligheidsrisico's. Deze transporten vinden plaats over veel wegen in het buitengebied in verband met het de levering van propaan aan huishoudens en bedrijven. De transportfrequentie is over het algemeen zeer laag waardoor de risico's te verwaarlozen zijn. De transportfrequentie op de hoofdontsluitingswegen en de A50 zijn hoger. De volgende wegen zijn het meest relevant voor het vervoer van gevaarlijke stoffen:

Risicobron	PR 10 ⁻⁶ contour aanwezig in plangebied	Invloedsgebied in meter
Lippstadtsingel-Nieuwedijk (N264)	Nee	880
Industrielaan	Nee	355
Midden Peelweg-Grote Baan (N266)	Nee	355
Rijksweg A50	Nee	880

Risico-informatie

De volgende risico-informatie is voorhanden:

- De risico's van de LPG-tankstations zijn in diverse risicoberekeningen verduidelijkt;
- De risico's van PEKA Kroef zijn berekend ('Risicoanalyse uitbreiding PEKA Kroef B.V. (AVIV Projectnr. 101741 d.d. 17 maart 2010);
- Ten behoeve van dit bestemmingsplan zijn de risico's van de A50, N264 en N266 berekend en weergegeven in het rapport "Onderzoek vervoer gevaarlijke stoffen" (RMB, Projectnummer 74300328, november 2012);
- De risico's van de buisleidingen zijn berekend in het rapport "Kwantitatieve risicoberekening aardgastransportleiding Gemeente Uden" (RMB, oktober 2012).

Plaatsgebonden risico

Van alle risicobronnen die in het buitengebied zijn gelegen hebben de propaantanks, LPG-tankstations en de aardgastransportleidingen een PR 10^{-6} -contour die over het plangebied loopt. Binnen de risicocontouren van al deze objecten liggen geen kwetsbare objecten. Aan de grenswaarden voor het plaatsgebonden risico wordt voldaan.

Binnen de plaatsgebonden risicocontour van de aardgastransportleiding (Landerd – Sint Anthonis) ligt één beperkt kwetsbaar object. Er wordt niet voldaan aan de richtwaarde van het plaatsgebonden risico. De gemeente kan de overschrijding van deze richtwaarde toestaan waarbij het ruimtelijke, economische en/of maatschappelijke belang wordt afgewogen tegen het veiligheidsbelang. Het beperkt kwetsbare object betreft twee bestaande agrarische bedrijfswoningen op het perceel aan de Middelbeersweg 4 te Odiliapeel. Een manier die veel toegepast wordt om de overschrijding van de richtwaarde ongedaan te maken, is het toepassen van mitigerende maatregelen, in de vorm van strikte begeleiding bij werkzaamheden. Deze maatregel kan de gemeente niet zelf nemen maar zal door de Gasunie moeten worden uitgevoerd. Tot op heden wordt deze maatregel alleen uitgevoerd bij overschrijding van grenswaarden. **De gemeente treedt in overleg met de Gasunie om te vragen of zij deze maatregel willen uitvoeren.** Andere mogelijke maatregelen zijn; het ophogen van de grondlaag ter plaatse van de buisleiding, het afdekken van de buisleiding met betonnen platen en het verplaatsen van de leiding of beperkt kwetsbaar object. Deze maatregelen zijn ingrijpend en kostbaar, mede in het licht van de beperkte omvang van de overschrijding van de richtwaarde. Aangezien de buisleiding, noch het beperkt kwetsbare object wijzigt, is er geen drager voor de bekostiging van deze maatregelen. Daarom wordt de overschrijding van de richtwaarde door ons acceptabel gevonden.

De vliegbasis Volkel heeft veiligheidszones vanwege de munitieopslag die over het plangebied lopen. Deze veiligheidszones zijn door de Minister aangewezen en op de verbeelding weergegeven. Binnen de contour van de A-zone ligt een beperkt kwetsbaar object. Hiermee wordt niet voldaan aan de zonering zoals genoemd is in het Barro. Binnen de B- en C-zone liggen beperkt kwetsbare objecten. Deze voldoen wel aan de zonering zoals genoemd in het Barro. Aangezien er geen nieuwe objecten binnen de zones mogelijk worden gemaakt, is er geen sprake van strijdigheid met de regels van het Barro.

Omdat ook in dit geval geen wijziging van de omgeving of de risico's optreedt, wordt het niet voldoen aan de zonering die genoemd is in het Barro door ons acceptabel gevonden.

Het bestemmingsplan buitengebied laat geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten toe in een zone van 30 meter aan weerszijde van de A50. Eveneens worden geen nieuwe objecten voor verminderd zelfredzame personen toegestaan binnen een zone van 30 meter vanaf de rand van overige wegen waarover vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. Hiermee wordt voldaan aan de beleidskeuzes uit de gemeentelijke Beleidsvisie externe veiligheid.

Groepsrisico

Het groepsrisico is relevant bij propaantanks, de drie LPG-tankstations, de buisleidingen en de hoofdtransportwegen in het buitengebied.

In het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen', het Besluit externe veiligheid buisleidingen, de 'Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' en het nog definitief vast te stellen Besluit transport externe veiligheid is de verantwoordingsplicht opgenomen. Deze verantwoordingsplicht houdt in dat in een bestemmingsplan, conform de in de wetgeving gegeven kaders, de wijziging van het groepsrisico wordt onderbouwd én verantwoord door het bevoegd gezag.

In de Circulaire RNVGS is beschreven dat over elke overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico of toename van het groepsrisico verantwoording moet worden afgelegd. Voor dit plan wordt geen verantwoording van het groepsrisico afgelegd omdat de oriëntatiewaarde van het groepsrisico niet wordt overschreden en het bestemmingsplan geen toename van persoonsdichtheid toelaat.

Op grond van het Bevb kan de verantwoording beperkt blijven indien het groepsrisico minder dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde bedraagt en/of het groepsrisico met minder dan 10% toeneemt. In het buitengebied wordt de waarde 0,1 maal de oriëntatiewaarde nergens overschreden en neemt het groepsrisico niet toe. De verantwoording wordt hierna beperkt toegelicht.

Hierna wordt de verantwoording van het groepsrisico toegelicht waarin de volgende verantwoordingselementen worden meegenomen:

- Personendichtheid en de hoogte van het groepsrisico vóór en na realisatie van het plan;
- Alternatieven in de omgeving;
- Mogelijkheden ter beperking van het groepsrisico;
- Mogelijkheden voor zelfredzaamheid van de bevolking;
- Mogelijkheden voor de hulpverlening en bestrijding van een ramp.

Personendichtheid en de hoogte van het groepsrisico vóór en na realisatie van het plan

Alle grote propaantanks zijn gelegen bij agrarische bedrijven. De invloedsgebieden zijn relatief groot (191 – 267 meter). De personendichtheid in deze invloedsgebieden is zeer gering. De personendichtheid bij de LPG-tankstations die gelegen zijn aan de randen van de bebouwde kommen, zijn aanmerkelijk hoger. Dit is echter niet het gevolg van de personendichtheid van het plangebied. Ook de personendichtheid in de invloedsgebieden van de buisleidingen is zeer laag. De waarde 0,1 maal de oriëntatiewaarde wordt nergens overschreden. De personendichtheid van het plangebied neemt niet toe, waardoor er geen wijziging van de hoogte van het groepsrisico waar te nemen is vóór en na het plan.

Alternatieven in de omgeving

De risicobronnen zijn allen bestaande risicobronnen. Nieuwe risicovolle-bedrijven, uitgezonderd propaantanks, worden in het buitengebied niet toegestaan. Het bestemmingsplan buitengebied volgt daarmee de beschrijving van het gebiedstype “Landelijk gebied” uit de gemeentelijke Beleidsvisie externe veiligheid.

In de beleidsvisie is een integrale gebiedsgerichte afweging gemaakt van de vestigingsalternatieven voor bedrijven met risicovolle activiteiten. Hiermee wordt invulling gegeven aan dit verantwoordingselement.

Mogelijkheden ter beperking van het groepsrisico

Door beperking van de mogelijkheden van nieuwvestiging van risicovolle bedrijven of kwetsbare groepen mensen, wordt het groepsrisico in het buitengebied geconsolideerd. De realisatie van nieuwe propaantanks zal in het buitengebied over het algemeen geen nadelig effect op het groepsrisico hebben omdat de personendichtheid in het buitengebied overwegend laag is. Ter beperking van het groepsrisico zijn op de verbeelding veiligheidszones opgenomen voor buisleidingen, LPG en munitie. In de regels zijn beperkingen opgelegd aan de functiemogelijkheden en wijzigingsbevoegdheden.

Mogelijkheden voor zelfredzaamheid van de bevolking;

De bevolking in het buitengebied bestaat grotendeels uit zeer zelfredzame personen. Er zijn weinig grote groepen mensen of groepen met een grotere kwetsbaarheid in het buitengebied aanwezig. Enkele bijzondere objecten (zoals horecagelegenheden en een kinderdagverblijf) vormen hierop een uitzondering. Deze bijzondere objecten zijn in de regels vermeld.

Mogelijkheden voor de hulpverlening en rampenbestrijding

De Regionale brandweer is in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen en heeft geadviseerd (advies Brandweer Brabant Noord, d.d. 30 augustus 2012). Uit het advies volgen geen nieuwe mogelijkheden of maatregelen voor het plan omdat het bestemmingsplan geen negatieve gevolgen heeft voor de benodigde inzet van hulpverleningsdiensten en voor de zelfredzaamheid van personen in het plangebied.

Conclusie

Doordat in het plangebied enkele risicobronnen aanwezig zijn, is externe veiligheid relevant voor dit bestemmingsplan. Er zijn diverse berekeningen uitgevoerd waaruit blijkt dat aan de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico kan worden voldaan. In één geval kan niet aan de richtwaarde worden voldaan maar hiervoor wordt afwijking van de richtwaarde geaccepteerd. Hetzelfde geldt voor de aanwezigheid van één beperkt kwetsbaar object binnen de A-zone van de munitieopslag van de

vliegbasis Volkel. Belangrijk argument in de afwegingen om deze afwijkingen toe te staan is dat het gaat om situaties die al jaren bestaan en maatregelen niet opwegen tegen het beperkt risico. Het groepsrisico moet worden verantwoord voor de inrichtingen die een invloedsgebied hebben over het plangebied. Door het conserverende karakter van het bestemmingsplan treedt er geen wijziging van het groepsrisico op. De personendichtheid in het buitengebied is laag. In het bestemmingsplan worden nadelige ontwikkelingen uitgesloten. Het groepsrisico wordt daarom acceptabel gevonden.